

Το χωράφι με τους Μεγαλόσταυρους

Β. Σπιτάς, 2023-10-21

Αξιότιμε κύριε Πρύτανη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, κύριοι Αντιπρυτάνεις, μέλη του Συμβουλίου του Ιδρύματος, Κοσμήτορες των Σχολών του ΕΜΠ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι Καθηγητές και μέλη του επιστημονικού, διοικητικού και τεχνικού προσωπικού του Ιδρύματος, αγαπητοί μεταπτυχιακοί και προπτυχιακοί σπουδαστές, κυρίες και κύριοι:

Βαριά ευθύνη να μιλήσεις για την εποποιΐα του 40-41 και της Εθνικής Αντίστασης που επακολούθησε...

Αλήθεια τι μπορείς να πεις ώστε να συμπληρώσεις τα όσα τόσοι καταξιωμένοι λογοτέχνες και εύγλωττοι ρήτορες έχουν μνημονεύσει στη διαδρομή του χρόνου; Τι να προσθέσεις στα γεγονότα που οι ιστορικοί αλλά και οι ίδιοι οι μάρτυρες που τα έζησαν, τα εξιστόρησαν δια ζώσης και τα έχουν καταγράψει με λεπτομέρειες; Πώς να μιλήσεις για τα όσα σπουδαία και λαμπρά κατόρθωσε ένας μικρός το δέμας αλλά μεγάλος στην ψυχή λαός ορθώνοντας το ανάστημά του στις φασιστικές και ναζιστικές φάλαγγες που καθυπέταξαν σαν λαίλαπα την Ευρώπη; Πώς να μείνεις ασυγκίνητος καθώς κάμπτεις ευλαβικά το γόναυ τιμώντας τα αναρίθμητα πάθη και μαρτύρια ενός λαού που έμεινε αλύγιστος απέναντι σ' έναν τραχύ και βάρβαρο κατακτητή και «εστόρεσε δύναμιν», όπως έγραψε σε χρόνους αλλοτινούς ο Σιμωννίδης ο Κείος;

Βαριά ευθύνη πράγματι ...

Και ξεκινάς να ψάχνεις.

Ψάχνεις να βρεις τον τρόπο που η πατρίδα διάλεξε να τιμήσει τους ανθρώπους που πρόσφεραν εξαιρετικές υπηρεσίες προς αυτήν: την ευτυχία τους, τη δουλειά τους, το σπίτι και την περιουσία τους, τους γονείς, τους συζύγους και τα παιδιά τους, την υγεία τους, την αρτιμέλειά τους, την ίδια τους τη ζωή.

Σε μια σελίδα στον ιστότοπο της Προεδρίας της Ελληνικής Δημοκρατίας διαβάζει κανείς:

«Τα Τάγματα Αριστείας καθιερώθηκαν στην Δ΄ Εθνοσυνέλευση του Άργους, το 1829 , με στόχο να τιμηθούν όσοι συνέβαλαν στην απελευθέρωση» και απονέμονται σε όσους πρόσφεραν «εξαίρετες υπηρεσίες προς την πατρίδα». Τα τάγματα ,τέσσερα στο σύνολό τους, είναι κατ' αύξουσα σειρά σπουδαιότητας τα εξής: Το τάγμα της Ευποιΐας, του Φοίνικος, της Τιμής και του Σωτήρος, με διάσημα τον Αργυρό και τον Χρυσό Σταυρό, τον Ταξιάρχη, τον Ανώτερο Ταξιάρχη και εκείνο που ξεχωρίζει πάνω απ' όλα: Τον Μεγαλόσταυρο!

Ενθουσιάζεσαι και το πρόσωπό σου φωτίζεται!

Θεωρείς ότι η μικρή σου έρευνα σε οδήγησε γρήγορα και χωρίς ιδιαίτερο κόπο σε έναν μακρύ κατάλογο ηρώων και εξαιρετικών ανδρών και γυναικών, οι οποίοι «με της καρδιάς το πύρωμα και με το αίμα» «μέτρησαν», όπως γράφει ο Παλαμάς, τη «μεγαλοσύνη του έθνους» διαχρονικά μετά τη σύσταση του νέου Ελληνικού Κράτους, συμπεριλαμβανομένης και της εποποιΐας του 40-44.

Ξεκινάς να μετράς τους Μεγαλόσταυρους...

Συνολικά λίγες δεκάδες!... Το αναμένεις ότι είναι αδύνατον να έχουν παρασημοφορηθεί όλοι όσοι αγωνίστηκαν!... Διαβάζεις σπουδαία ονόματα ηρώων, Ελλήνων και μη: Ανδρέας Μιαούλης, Ρίτσαρντ Τσώρτς, Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Ανδρέας Ζαΐμης, Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Γενναίος Κολοκοτρώνης. Ο κατάλογος συνεχίζεται με ονόματα Ελλήνων Προέδρων της Δημοκρατίας και αρχηγών και άλλων εξεχουσών προσωπικοτήτων ξένων κρατών.

Και απογοητεύεσαι...

Ψάχνεις μήπως έκανες λάθος, μήπως υπάρχει τελικά μνεία και «τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωήν των όρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες» κατά τον στίχο του Καβάφη, αλλά μάταια.

Πού είναι οι ήρωες του Αλβανικού μετώπου, του Ρούπελ, του Αιγαίου και του Ιονίου, των Ελληνικών ουρανών, αλλά και του Γοργοπόταμου, του Διστόμου, των Καλαβρύτων και της Κανδάνου; Σίγουρα δεν βρίσκονται σ' αυτόν τον κατάλογο!

Και συνεχίζεις να ψάχνεις...

Καλείς την ομηρική Μούσα, τον ποιητή Βιργίλιο, επιστρατεύεις τη συλλογική ιστορική μνήμη, το ένστικτό σου και ξεκινάς! Γυρίζεις τον χρόνο πίσω κι αρχίζεις να θυμάσαι ακόμα κι αν δεν ήσουν καν γεννημένος τότε... 28η Οκτωβρίου 1940...

Μόλις τα νέα για την κήρυξη πολέμου κατά της Ελλάδας από τη φασιστική Ιταλία του Μουσολίνι και τη γενική επιστράτευση έγιναν γνωστά, ο λαός σύσσωμος άρχισε να ανταποκρίνεται, σαν να ήταν γιορτή! Ενώ όλοι οι λαοί της Ευρώπης γιορτάζουν τη νίκη κατά του Άξονα την ημέρα που σηματοδότησε το τέλος του πολέμου, οι Έλληνες είναι ο μόνος λαός που πανηγυρίζει τη νίκη κατά την επέτειο της έναρξης του πολέμου! «Με το χαμόγελο στα χείλη πάν' οι φαντάροι μας μπροστά» όπως έλεγε ένα χαρακτηριστικό λαϊκό άσμα της εποχής.

Εξακολουθείς να ψάχνεις μεγαλόσταυρους και ξαφνικά αρχίζεις να τους διακρίνεις...

Λαμπερούς όπως ταιριάζει σε κάθε ανώτατο παράσημο αριστείας! Ακηλίδωτους όπως αρμόζει στην αρετή και στην αξία! Βαρείς όπως πρέπει στο χρέος και στην τιμή!

Τους βλέπεις στο χαμόγελο του κάθε στρατιώτη που χαιρετά τους γονείς, την οικογένεια και τους φίλους του, βαδίζοντας προς το μέτωπο, δίνοντάς τους κουράγιο εκείνος που έχει την περισσότερη ανάγκη απ' όλους για τόνωση του ηθικού του, είτε είναι επαγγελματίας, εργάτης, φοιτητής, διανοούμενος, αγρότης, ποιητής, καθηγητής, υπάλληλος, καλλιτέχνης. Μήπως υπάρχει καμιά διαφορά;

Λάμπουν στο μέτωπο των αξιωματικών και των οπλιτών της Ελληνοαλβανικής μεθορίου που δέχθηκαν το πρώτο σφοδρό χτύπημα κατά την ιταλική προέλαση των δύο πρώτων εβδομάδων του πολέμου ταυτόχρονα προς την Πρέβεζα μέσω της κοιλάδας του Καλαμά, προς το Καλπάκι με τελικό προορισμό τα Ιωάννινα και προς τη Βοβούσα με τελικό στόχο το Μέτσοβο.

Φωτίζουν τα πρόσωπα των αξιωματικών και των οπλιτών του ηρωικού Ελληνικού πεζικού που, όπως είχε πει ο David Hunt, Βρετανός αξιωματικός πληροφοριών αποσπασμένος στην Αθήνα, « Η ισχύς των Ελληνικών δυνάμεων είναι το πεζικό, που μπορεί να πολεμήσει με ένα καρβέλι ψωμί και μια χούφτα ελιές την ημέρα». Τα πρόσωπα αυτών που, φωνάζοντας «αέρα», όπως οι θρυλικοί μαχητές του Μπιζανίου, καταλάμβαναν δια της λόγχης απόρθητα οχυρά και απότομες κορυφές.

Αστράφτουν στις «λίγες αγνές μορφές», όπως αναφέρει το στρατιωτικό εμβατήριο «Η Πίνδος», στους μαχητές του Καλπακίου, της Πίνδου, της Τρεμπεσίνας, της Κλεισούρας και του υψώματος 731, κατά τη μεγάλη ιταλική «εαρινή επίθεση» στις αρχές Μαρτίου του 1941.

Στους ελευθερωτές του Αργυροκάστρου, των Αγίων Σαράντα, της Κορυτσάς, της Πρεμετής, του Τεπελενίου και του Πόγραδετς. Στους ηρωικούς μαχητές του Ρούπελ και των άλλων οχυρών της γραμμής Μεταξά.

Στον λαό της Κρήτης, γέροντες, γυναίκες και ανήλικα παιδιά, που μάχονταν χωρίς όπλα απέναντι στους πάνοπλους Γερμανούς αλεξιπτωτιστές κατά τη μάχη της Κρήτης . «Ακούω ξύλα, ακούω πελέκια, ακούω τρίξιμο δοντιών» θα έγραφε πάλι ο εθνικός μας ποιητής σε έναν νέο «Ύμνον εις την Ελευθερίαν» για τους Κρήτες που όχι μόνον νίκησαν αλλά και εξουδετέρωσαν τη μεραρχία αλεξιπτωτιστών της Λουφτβάφε ως πολεμική δύναμη οριστικά καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου.

Στα σώματα, σύμφωνα με στοιχεία του Γενικού Επιτελείου Στρατού, των 130.325 νεκρών, των 620.663 τραυματιών και των 10.278 αγνοούμενων αξιωματικών και οπλιτών που καθαγίασαν με το αίμα τους τα πεδία των μαχών από την 28 η Οκτωβρίου του 1940 έως την 27 η Απριλίου του 1941 που υπογράφηκε η συνθηκολόγηση και άρχισε η Κατοχή της χώρας.

Μεγαλόσταυροι κυματίζουν, μαζί με τον Αη-Γιώργη έφιππο βοηθό και προστάτη, στις αιματοβαμμένες πολεμικές σημαίες των ηρωικών συνταγμάτων πεζικού, που έλαβαν μέρος στον πόλεμο του 40-41 αλλά και στα σώματα των καταδρομέων που συνέχισαν τον πόλεμο κατά του Άξονα στην εκστρατεία της Βόρειας Αφρικής, στην Ιταλική εκστρατεία και στη μάχη της Δωδεκανήσου.

Λάμπουν στις κάννες του πεπαλαιωμένου ορειβατικού πυροβολικού, που τα γερακίσια μάτια των Ελλήνων πυροβολητών μετέτρεπαν σε τρομερό όπλο που κεραυνοβολούσε με αξιοθαύμαστη ακρίβεια τον εχθρό, με την μπρούτζινη εικόνα της Αγίας Βαρβάρας σκαλισμένη σε καθένα πυροβόλο, να καθοδηγεί τις βολές τους και να τους προστατεύει από τα πυρά των βαρέων όπλων των αντιπάλων.

Στιλπνοί από το κύμα του πελάγου τιμούν τους αγώνες του πολεμικού ναυτικού, το οποίο δεν υπέστειλε ποτέ την πολεμική του σημαία και το οποίο υποστήριξε τις μάχες στην ξηρά και κατέστησε πολύ δυσχερή τον ανεφοδιασμό των ιταλικών δυνάμεων από τη θάλασσα, βυθίζοντας πλοία νηοπομπών και ανεφοδιασμού. Στο υποβρύχιο «Παπανικολής», που επέζησε του πολέμου, στα ηρωικά «Κατσώνης», «Τρίτων», «Πρωτεύς», «Νηρεύς» και «Γλαύκος», στο αντιτορπιλικό «Βασίλισσα Όλγα», στην τραυματισμένη πλώρη του «Αδρία», που σαν από θαύμα κατάφερε να φτάσει στην Αίγυπτο.

Αστράφτουν οι μεγαλόσταυροι στους αιθέρες, πάνω στα Ελληνικά φτερά, τα οποία κατάφεραν, παρά τη συντριπτική αριθμητική υπεροχή των αντιπάλων, να αποτελέσουν καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου έναν υπολογίσιμο, αξιόμαχο και φοβερό αντίπαλο για τον Ιταλό και τον Γερμανό αεροπόρο. Η πολεμική τους αρετή συμπυκνώνεται στο γνωστό περιστατικό του Υποσμηναγού Μαρίνου Μητραλέξη, ο οποίος, σε αερομαχία έξι ελληνικών καταδιωκτικών πάνω από τον Λαγκαδά εναντίον δεκαπέντε ιταλικών βομβαρδιστικών που είχαν στόχο τη Θεσσαλονίκη, αφού άδειασε τα πυρομαχικά του προκαλώντας ζημιές σε ένα από αυτά, αλλά όχι την κατάρριψή του, συνέτριψε την ουρά του βομβαρδιστικού με την έλικά του αεροσκάφους του. Το ιταλικό βομβαρδιστικό καταρρίφθηκε κι εκείνος κατάφερε με πολύ κόπο να προσγειωθεί. Στο έδαφος πλησίασε το καταρριφθέν αεροσκάφος και, όταν διαπίστωσε ότι τέσσερις Ιταλοί αεροπόροι είχαν διασωθεί κάνοντας χρήση του αλεξιπτώτου τους, αφού τους συστήθηκε και τους χαιρέτησε στρατιωτικά, τους αιχμαλώτισε μόνος του με προτεταμένο το περίστροφό του και τους οδήγησε στη Στρατιωτική Διοίκηση Θεσσαλονίκης.

Και οι Μεγαλόσταυροι δεν σταματούν στα πολεμικά ανδραγαθήματα στο πεδίο της μάχης ...

Τους συναντάς στα ροζιασμένα χέρια των γυναικών της Πίνδου, που μέσα στις λάσπες και στα χιόνια μετέφεραν εφόδια και πυρομαχικά πάνω στα βουνά , πάνω σε υποζύγια ή οι ίδιες φορτωμένες ως υποζύγια.

Τους διακρίνεις στα δακρυσμένα μάτια της μάνας και της συζύγου που αποχαιρετά το παιδί της και τον άντρα της με την ευχή «Με τη Νίκη! Η Παναγιά μαζί σου!» σαν άλλη τραγική Σπαρτιάτισσα μάνα και σύζυγος καιρών αλλοτινών.

Στη συντριβή της καρδιάς του γονέα, της συζύγου, του παιδιού, του συγγενή που έμαθε ότι έχασε τον γιο, τον σύζυγο, τον πατέρα, τον συγγενή, τον φίλο και που δεν θα καταφέρει ούτε να τον αποχαιρετήσει ούτε να τον θάψει με τιμές ,σαν άλλη τραγική Αντιγόνη.

Στην Ελληνίδα γυναίκα που με τη βοήθεια της λάμπας και του σπαρματσέτου πλέκει νυχθημερόν «τη φανέλα του στρατιώτη», κι ας ξέρει ότι ποτέ δεν θα πάρει ο δικός της άνθρωπος το χειροτέχνημά της που με τόση αγάπη και φροντίδα δημιούργησε.

Στο εξουθενωμένο πρόσωπο του γιατρού και της αδελφής νοσοκόμας που μοχθεί με τα ελάχιστα μέσα να σώσει τις ζωές των τραυματιών στα προκεχωρημένα χειρουργεία και τους σταθμούς πρώτων βοηθειών τραυματιών, στοιβάζοντας σε σωρούς τα κομμένα μέλη από οβίδες ή από κρυοπαγήματα.

Στο κουράγιο των στρατιωτών που «ίδιοι νεκροί» διανύουν ατέλειωτα χιλιόμετρα πάνω στα βουνά εξουθενωμένοι, ή «που ξύνουν το δέρμα τους τους με μανία μέχρι να τρέξουν τα αίματα, γιατί η ψείρα είχε φτάσει ως το κόκκαλο», όπως μαρτυρεί ο Ελύτης.

Στα αγέρωχα πρόσωπα των αξιωματικών και οπλιτών , των νικητών του αλβανικού μετώπου που επέζησαν του πολέμου και μετά τη συνθηκολόγηση όδευαν ξανά προς τα σπίτια τους, για να σμίξουν με τις

οικογένειές τους και να ετοιμαστούν για τις νέες κακουχίες κατά τα σκοτεινά χρόνια που θα ακολουθούσαν.

Στα σαστισμένα μάτια των αμάχων που, με τον ήχο των σειρήνων του πολέμου, ζούσαν υπό τον συνεχή φόβο των βομβαρδισμών στην Κέρκυρα, στην Πάτρα, στον Πειραιά, στα Τρίκαλα, στον Βόλο και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Και συνεχίζεις την αναζήτηση...

Τη συνεχίζεις στα πιο απίθανα σημεία, έξω από τους ήρωες, έξω από τους πρωταγωνιστές.

Ακόμα και στον ίδιο τον εχθρό!

Κι εκεί η αναζήτηση των μεγαλόσταυρων δεν αποβαίνει μάταιη...

Τους εντοπίζεις στις διαπιστώσεις συμμάχων και εχθρών. Στα λόγια του Τσώρτσιλ που φέρεται να είπε ότι «Στο εξής δεν θα λέμε ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, αλλά ότι οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Στα ευχαριστήρια λόγια του ντε Γκωλ : «Είμαι ανίκανος να δώσω το κατάλληλο εύρος της ευγνωμοσύνης που αισθάνομαι για την ηρωική αντίσταση του λαού και των ηγετών της Ελλάδας».

Στο διάγγελμα του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Μόσχας «Πολεμήσατε άοπλοι εναντίον πανόπλων και νικήσατε. Μικροί εναντίον μεγάλων και επικρατήσατε. Δεν ήταν δυνατόν να γίνει αλλιώς, διότι είστε Έλληνες. Κερδίσαμε χρόνο για να αμυνθούμε. Ως Ρώσοι και ως άνθρωποι θα σας ευγνωμονούμε».

Στην δίκαιη δήλωση του Στάλιν : «Όταν νικήσουμε, θα μπορούμε στη Βουλγαρία ως τιμωροί, στη Γιουγκοσλαβία ως ελευθερωτές και στην Ελλάδα ως προσκυνητές».

Ο ίδιος ο Χίτλερ δήλωσε: «Η ιστορική δικαιοσύνη μου επιβάλλει να διαπιστώσω ότι μεταξύ των εχθρών, που βρίσκονταν απέναντί μας, ο Έλληνας στρατιώτης προ πάντων πολέμησε με το μεγαλύτερο θάρρος. Συνθηκολόγησε μόνον όταν η εξακολούθηση της αντίστασης ήταν πλέον αδύνατη και δεν είχε πια κανένα λόγο να συνεχίσει τον αγώνα».

Τους εντοπίζεις στον σεβασμό που έδειξαν οι Ιταλοί και Γερμανοί αξιωματικοί και οπλίτες στους Έλληνες μαχητές. Από τους στρατούς των χωρών που είχαν καταλάβει επετράπη μόνον στους Έλληνες αξιωματικούς να διατηρήσουν τα ξίφη τους και τα διακριτικά του βαθμού τους μετά τη συνθηκολόγηση.

Οι Ιταλοί στρατιωτικοί στο αλβανικό μέτωπο και στον πολεμικό αγώνα που διαδραματίστηκε σε ξηρά, αέρα και θάλασσα ούτε «ρεζίλι» έγιναν, ούτε «η καρδιά τους δεν βαστούσε», ούτε η Ιταλία υπήρξε στα μάτια κανενός «η πατρίδα η γελοία», όπως έλεγαν λαϊκά τραγούδια της εποχής καθ' υπερβολήν σε επιθεωρήσεις των Αθηνών, προσπαθώντας να εμψυχώσουν το κοινό. Αντίθετα, παρόλο που προδόθηκαν από σειρά λανθασμένων στρατηγικών και τακτικών κινήσεων στο μέτωπο από την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία τους, οι Ιταλοί πολέμησαν σθεναρά και θαρραλέα, καθιστώντας με τον τρόπο αυτόν ακόμα σπουδαιότερες τις επιτυχίες των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων.

Και η φρίκη του πολέμου συνεχίστηκε με την τριπλή κατοχή της Ελλάδας από τη ναζιστική Γερμανία, τη φασιστική Ιταλία και το φιλοφασιστικό Βασίλειο της Βουλγαρίας... το ίδιο και η εποποιΐα μέσω της Εθνικής Αντίστασης.

Και συνεχίζεις την αναζήτηση...

Και ανακαλύπτεις και πάλι πολλούς μεγάλους...

Στις αντιστασιακές ομάδες που έδρασαν στα βουνά, στις πεδιάδες, στα νησιά και στις πόλεις, πάνω από 60 στον αριθμό, μικρές και μεγάλες. Στους αντάρτες του ΕΛΑΣ του ΕΔΕΣ και της ΕΚΚΑ που μάχονταν εναντίον της τριπλής κατοχής της χώρας, αλλά και κατά της Ελληνικής Πολιτείας του προδοτικού κράτους-μαριονέτα και των γερμανοτσοβιάδων των Ταγμάτων Ασφαλείας. Σκληρές οι μάχες σε όλη τη χώρα με επιτυχίες στον Γοργοπόταμο, στη Μερίτσα, στον Φαρδύκαμπο και σε πολλά άλλα σημεία με αποτέλεσμα την απελευθέρωση από την Ιταλική κατοχή μερικών πόλεων στη ραχοκοκκαλιά της Ελλάδας, όπως τα Γρεβενά και

το Καρπενήσι, ώστε εν μέσω κατοχής να σχηματιστεί ένας ελεύθερος πυρήνας στην Πίνδο ήδη από το 1943.

Κι άλλοι μεγαλόσταυροι στα κενά και απελπισμένα βλέμματα των αθώων πολιτών που βασανίστηκαν στα υπόγεια της Κομαντατούρας ή που σύρθηκαν για εκτέλεση ως αντίποινα ή για εκφοβισμό στο Δίστομο, στα Καλάβρυτα, στην Κάνδανο, στον Αλικιανό, στη Δράμα, στο Δοξάτο και σε τόσα άλλα μέρη, αλλά και μέσα στις πόλεις όπως στο μπλόκο της Κοκκινιάς, στο Χαϊδάρι και στην Καισαριανή.

Μεγαλόσταυροι στα άδεια από ζωή φρικτά σκελετωμένα πρόσωπα των ανδρών, γυναικών και παιδιών που πέθαναν κατά χιλιάδες από την τρομερή πείνα, ιδιαίτερα κατά τον φοβερό κατοχικό χειμώνα του 41-42. Μόνο στην Αθήνα και στον Πειραιά οι καταγεγραμμένες απώλειες από τον λιμό καθ' όλη την περίοδο της Κατοχής ήταν 63.734 ανθρώπινες ψυχές.

Μεγαλόσταυροι στα γεμάτα αγωνία και προσμονή πρόσωπα που, με κίνδυνο της ζωής τους, λαχταρούσαν να ακούσουν από το ραδιόφωνο του BBC κάποια νέα από τα θέατρα των επιχειρήσεων σε όλον τον κόσμο που θα έφερναν τις πρώτες ακτίδες φωτός για το ξημέρωμα της λευτεριάς.

Μεγαλόσταυροι τιμής και ευγνωμοσύνης στους ηρωικούς υπαλλήλους του αρχαιολογικού μουσείου Αθηνών και των άλλων μουσείων της χώρας μας, που έθαψαν τους θησαυρούς των Μυκηνών και της ιστορικής συλλογικής μνήμης του πολιτισμού που άκμασε στον τόπο μας κατά το παρελθόν και που δεν τους αποκάλυψαν στους κατακτητές, παρά τις απειλές και τα βασανιστήρια που υπέστησαν πολλοί εξ αυτών.

Σεμνοί μεγαλόσταυροι στο ηρωικό, τιμημένο και αιματοβαμμένο ράσο του κληρικού ή του μοναχού που, σαν άλλος Παπαφλέσσας, πολέμουσε στο αντάρτικο κατά των κατακτητών και ανακούφιζε τον συνάνθρωπο που βρίσκονταν σε ανάγκη ή κίνδυνο.

Και τελικά ήρθε η απελευθέρωση!

Μέσα από ανείπωτο πόνο και αφού έτρεξαν ποταμοί αθώου αίματος που πότισε για άλλη μια φορά το δέντρο της λευτεριάς και, δυστυχώς, έπειτα από μια μακρά περίοδο διχονοίας και αδελφοκτόνου σπαραγμού που ακολούθησε την εποποιΐα.

Τα μάτια σου βουρκώνουν. Κάποτε όμως συνειδητοποιείς ότι ήρθε το τέλος της οδύνης και της συμφοράς. Πρέπει να έχει έρθει το τέλος των δεινών και οφείλουμε να μην επιτρέψουμε να ξαναγίνει κάτι παρόμοιο.

Και τώρα τι;

Θυμάσαι τα λόγια του Κολοκοτρώνη προς τους νέους στην Πνύκα: «Εγώ, παιδιά μου, κατά κακή μου τύχη, εξ αιτίας των περιστάσεων, έμεινα αγράμματος και δια τούτο σας ζητώ συγχώρηση, διότι δεν ομιλώ καθώς οι δάσκαλοι σας. Σας είπα όσα ο ίδιος είδα, ήκουσα και εγνώρισα, δια να ωφεληθήτε από τα απερασμένα και από τα κακά αποτελέσματα της διχονοίας, την οποίαν να αποστρέφεσθε, και να έχετε ομόνοια. Εμάς μη μας τηράτε πλέον. Το έργο μας και ο καιρός μας επέρασε. Και αι ημέραι της γενεάς, η οποία σας άνοιξε το δρόμο, θέλουν μετ' ολίγον περάσει. Την ημέρα της ζωής μας θέλει διαδεχθή η νύκτα του θανάτου μας. Εις εσάς μένει να ισάσετε και να στολίσετε τον τόπο, οπού ημείς ελευθερώσαμε· και, δια να γίνη τούτο, πρέπει να έχετε ως θεμέλια της πολιτείας την ομόνοια, την θρησκεία και την φρόνιμον ελευθερία.»

Τότε αρχίζεις να φέρνεις στο μυαλό σου δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες παραδείγματα.

Και θυμάσαι, θυμάσαι εικόνες από τη δική σου ζωή, τις βλέπεις τώρα da μπροστά σου στα χρόνια τα ειρηνικά που ζεις μακριά από τη φρίκη του πολέμου!

Στα πρόσωπα και στις ψυχές των εργαζόμενων ανθρώπων που μοχθούν καθημερινά για τον επιούσιο και που με τον τίμιο ιδρώτα τους κερδίζουν μέρα τη μέρα τη μάχη για τη ζωή προσδοκώντας μια καλύτερη τύχη για τους ίδιους και τα παιδιά τους.

Στα χαρακωμένα από τον χρόνο πρόσωπα των παππούδων και των γιαγιάδων, στους οποίους οφείλεις «το ζην» και οι οποίοι σου πέρασαν ως παρακαταθήκη την κιβωτό του πολιτισμού, της μνήμης και της ιστορίας με την ευχή για ειρήνη και αλληλεγγύη.

Στα δροσερά πρόσωπα των παιδιών και των νέων που, σκληρά αγωνιζόμενοι να κατακτήσουν τη γνώση και το δικαίωμα για μια καλή ζωή, ομνύουν ότι θα καταφέρουν να γίνουν «πολλώ κάρρονες»

Στα πρόσωπα όλων των δασκάλων σου, άλλα ζωντανά μπροστά σου και άλλα θολά από την αχλή της λήθης και του παρελθόντος, οι οποίοι σε δίδαξαν και σε ενέπνευσαν πώς να διεκδικείς και να κερδίζεις το «ευ ζην»

Στα πρόσωπα των παιδιών σου, των φίλων σου, των γειτόνων σου, των συναδέλφων σου, των συμπολιτών και συμπατριωτών σου με τους οποίους σε ενώνουν περισσότερα και σε χωρίζουν λιγότερα από όσα εσύ νομίζεις.

Στην Ελληνική κοινωνία της οποίας είσαι αναπόσπαστο μέλος, η οποία σε υπηρετεί και την οποία υπηρετείς.

Και γεμίζεις με ικανοποίηση γιατί τώρα πια ξέρεις:

Αυτό είναι το χωράφι όπου φυτρώνουν οι Μεγαλόσταυροι!